

Državni izpitni center

M 0 4 1 5 4 1 1 4

SPOMLADANSKI ROK

PSIHOLOGIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Ponedeljek, 7. junij 2004

SPLOŠNA MATURA

IZPITNA POLA 1**Naloge izbirnega tipa****Pravilni odgovori:**

1.	B
2.	D
3.	C
4.	B
5.	A
6.	A
7.	C
8.	D
9.	B
10.	C
11.	B
12.	A

IZPITNA POLA 2**Strukturirani eseji****1. ESEJ****ZNANJE:**

Opisi značilnosti razvoja osebnosti na spoznavnem področju po posameznih starostnih obdobjih:

Obdobje	Spoznavni razvoj
Otroštvo	Navajanje spoznavnih značilnosti zgodnjega, srednjega ali poznega otroštva: npr. pojav senzomotoričnega razumevanja; predoperativno mišljenje; uporaba simbolov; konkretne operacije; razvoj spomina; razvoj govora in širjenje besednjaka ...
Mladostništvo	Faza formalnih operacij; zmožnost hipotetičnega mišljenja; predstavljanje namišljenega občinstva (egocentrizem) ...
Odraslost	Navajanje spoznavnih značilnosti zgodnje ali srednje odraslosti: npr. faza pooperacionalnega razmišljanja; realistično mišljenje; abstraktno mišljenje, sistemiziranje znanja ...
Starost	Počasnejša predelava informacij; upad zmožnosti reševanja novih problemov; manj učinkovit dolgotrajni spomin; dobra splošna razgledanost ...

- 2. raven:** opis 1 značilnosti spoznavnega razvoja za vsa 4 starostna obdobja 4 točke
 opis 1 značilnosti spoznavnega razvoja za 3 starostna obdobja 3 točke
1. raven: opis 1 značilnosti spoznavnega razvoja za 2 starostni obdobji 2 točki
 opis 1 značilnosti spoznavnega razvoja za 1 starostno obdobje 1 točka

RAZUMEVANJE IN UPORABA:

Pojasnitev razlike med stopenjskim in nepretrganim osebnostnim razvojem:

Za stopenjski razvoj

so značilne nenadne spremembe; kvalitativne spremembe; razvoj je skokovit; razvoj poteka skozi različne faze ali stopnje, ki se med seboj vsebinsko razlikujejo ...

Za nepretrgan razvoj

so značilne kvantitativne spremembe; spremembe niso velike; razvoj poteka postopno, premočrtno, brez preskokov ...

OPOMBA: Zadostuje 1 opis za vsak način razvoja osebnosti.

Primer stopenjskega razvoja v Piagetovi teoriji razvoja mišljenja:

npr. otrokovo mišljenje v predoperativni fazi je ireverzibilno (mišljenje poteka le v eni smeri), v naslednji stopnji (stopnji konkretnih operacij) se je otrok sposoben v mislih vrniti tudi v izhodiščni položaj; otrok na stopnji konkretnih operacij potrebuje pri logičnem sklepanju konkretno izkušnjo (stvar vidi, sam poskusi), v naslednji stopnji (stopnji formalnih operacij) ne potrebuje več konkretne izkušnje pri sklepanju ...

OPOMBA: Iz primera mora biti razviden preskok iz nižje v višjo stopnjo. Primeri so lahko tudi bolj konkretni.

- 4. raven:** pojasnitev razlike in primer stopenjskega razvoja 3–4 točke
OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti odgovora.
- 3. raven:** pojasnitev razlike **ali** primer stopenjskega razvoja 2 točki
opisan 1 način razvoja osebnosti **ali** slaba pojasnitev razlike **ali** slab primer stopenjskega razvoja 1 točka

INTERPRETACIJA IN VREDNOTENJE:

Ocena prednosti in pomanjkljivosti Piagetove teorije:

Prednosti	Pomanjkljivosti
• dobro razloži miselni razvoj • odkriva vsebinske spremembe v miselnih procesih • opis miselnega razvoja po posameznih stopnjah • poudarjanje lastne dejavnosti • vpliv na spremembe v poučevanju • drugi odgovori po presoji ocenjevalcev	• prevelik poudarek na fazah, kvalitativnih spremembah • poznejši raziskovalci so prišli do drugačnih rezultatov • vsi posamezniki ne dosežejo stopnje formalnih operacij • če so naloge prilagojene otrokovim izkušnjam, jih rešujejo bolje, kakor je predvidel Piaget • miselni razvoj ni končan z obdobjem mladostništva • drugi odgovori po presoji ocenjevalcev

- 6. raven:** ocena 2 prednosti in 2 pomanjkljivosti Piagetove teorije 4 točke
ocena 2 prednosti in 1 pomanjkljivosti Piagetove teorije **ali** obratno 3 točke
- 5. raven:** 2 oceni Piagetove teorije ne glede na prednosti ali pomanjkljivosti 2 točki
1 ocena Piagetove teorije 1 točka

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **dodatne točke** od 1 do 3 v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2004, str. 8.

2. ESEJ

ZNANJE:**Opredelitev stresa:**

- je vzorec fizioloških, čustvenih, spoznavnih in vedenjskih odgovorov organizma na dražljaje, ki zmotijo človekovo notranje ravnotežje;
- je sklop odzivov organizma na delovanje stresorjev/na obremenitve, ki poteka po zakonitem vzorcu; je odziv organizma na stresorje.

Opredelitev osebnostne čvrstosti:

- je lastnost, od katere je odvisno, kako uspešno se bo posameznik spoprijemal z obremenitvami;
- je lastnost, od katere je odvisno, koliko stresa lahko posameznik prenese brez negativnih posledic;
- je lastnost, sestavljena iz treh značilnosti: izzvanosti, angažiranosti in občutja nadzora.

OPOMBA: Zadostuje 1 opredelitev stresa in 1 opredelitev osebnostne čvrstosti. Za opredelitev osebnostne čvrstosti se upoštevata tudi izraza »zmožnost, značilnost«.

Primeri stresnih dogodkov:

smrt bližnjega, bolezen, zmenek, nesreča, izguba službe, ponavljanje letnika, uspešno opravljena matura, nosečnost, prekinitvev šolanja, popravni izpit, rojstvo otroka ...

- 2. raven:** ustrezni obe opredelitvi in navedeni 3 stresorji 3–4 točke
 OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti opredelitev.
- 1. raven:** 1 opredelitev in navedeni 3 stresorji **ali** obe opredelitvi 2 točki
 1 opredelitev **ali** navedeni 3 stresorji 1 točka

RAZUMEVANJE IN UPORABA:**Razlaga spoprijemanja s stresom:**

visoka osebnostna čvrstost:	nizka osebnostna čvrstost:
• aktivno in angažirano se spoprijema s stresom	• na stres se odzove pasivno ali z umikom
• dogodke, ki povzročajo stres, dojema kot izziv ali kot priložnost; stresno situacijo doživlja kot spodbudno, zanimivo in privlačno	• dogodke, ki povzročajo stres, dojema kot neobvladljivo prepreko ali grožnjo; stresno situacijo doživlja kot ogrožajočo in neprijetno
• prepričan je o zmožnosti notranjega nadzora nad dogodki in lastnim življenjem (občutje notranjega nadzora nad dogodki)	• prepričan je, da so situacije in dogodki odvisni od dejavnikov, ki so zunaj njegovega nadzora (občutje zunanjega nadzora nad dogodki)
• prevladuje konstruktivno spoprijemanje s stresom	• prevladuje nekonstruktivno spoprijemanje s stresom in uporaba obrambnih mehanizmov
• osredotoči se na problem	• osredotoči se na čustva, ki se jih želi čim prej razbremeniti
• drugi smiselni odgovori	• drugi smiselni odgovori

4. raven:	2 ustreznih razlagi za visoko in 2 za nizko osebnostno čvrstost	4 točke
	2 ustreznih razlagi za visoko in 1 za nizko osebnostno čvrstost ali obratno	3 točke
3. raven:	1 ustrežna razlaga za visoko in 1 za nizko osebnostno čvrstost	2 točki
	2 ustreznih razlagi osebnostne čvrstosti (ne glede na visoko ali nizko osebnostno čvrstost)	1 točka

OPOMBA: Razlage so ustrezne, če se nanašajo na izbrani primer stresne situacije. Če kandidat samo opiše, kako se bo spoprijemal s stresom posameznik z visoko in kako tisti z nizko osebnostno čvrstostjo (npr.: nekdo z visoko osebnostno čvrstostjo se bo angažirano lotil reševanja problema, imel bo občutek notranjega nadzora ...), je lahko ocenjen le na 3. ravni.

INTERPRETACIJA IN VREDNOTENJE:

Presoja in utemeljitev posledic, npr.:

Pozitivne posledice:

- višanje osebnostne čvrstosti in/ali frustracijske tolerance,
npr. spoprijemanje s stresom nas utrdi; postanemo bolj odporni zoper frustracije in druge obremenitve; naučimo se konstruktivnega odzivanja ...
- razvoj pozitivne samopodobe,
npr. zaradi pozitivnih izkušenj pri spoprijemanju s stresom postane naša samopodoba bolj pozitivna; poveča se naša samozavest ...
- spoznavanje in razumevanje sebe,
npr. zaradi stresa se lahko poglobimo vase in bolje spoznamo; naučimo se sprejemati sebe ...
- mobilizacija energije,
npr. prijeten stres (eustres) nas spodbudi in angažira; gre za ravno pravi stres, ki nas spodbudi, ko naletimo na spremembe ...
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

Negativne posledice:

- razvoj psihosomatskih obolenj,
npr. stres je povezan z aktivacijo avtonomnega živčnega sistema, zato lahko pogost stres povzroča psihosomatska obolenja ...
- slabšanje samopodobe,
npr. zaradi negativnih izkušenj pri spoprijemanju s stresom postane naša samopodoba bolj negativna in samospoštovanje pade ...
- razvoj duševnih motenj,
npr. hujši in dolgotrajni stresi lahko povzročajo depresivnost, anksioznost ...
- porušeno ravnovesje v delovanju organizma,
npr. če stresa ne premagamo ali pa če se stresi vrstijo eden za drugim, se pojavijo različni znaki izčrpanosti: kronična utrujenost, motnje spanja, razdražljivost, manjša zbranost ...
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

6. raven:	presoje 2 pozitivnih in 1 negativne posledice z utemeljitvami ali obratno	4 točke
	presoji 1 pozitivne in 1 negativne posledice z utemeljitvama	3 točke
5. raven:	presoji 1 pozitivne in 1 negativne posledice	2 točki
	presoji 2 posledic (ne glede na pozitiven ali negativen vpliv)	1 točka

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **dodatne točke** od 1 do 3 v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2004, stran 8.

3. ESEJ

ZNANJE:**Poimenovanje in opredelitve** komponent stališč:

- **spoznavna** (kognitivna, miselna): informacije, znanje, izkušnje, povezane s predmetom stališč;
- **čustvena** (afektivna, vrednostna, emotivna, emocionalna): pozitivna in negativna čustva in vrednostne ocene do predmeta stališč;
- **vedenjska** (motivacijska, dinamična, aktivnostna, akcijska, konativna): kaže se v tem, kaj je posameznik pripravljen storiti v zvezi s predmetom stališč.

2. raven:	ustrezno poimenovane in opredeljene 3 komponente stališč	4 točke
	ustrezno poimenovane 3 in opredeljeni 2 komponenti stališč	3 točke
1. raven:	ustrezno poimenovani 2 komponenti stališč in opredeljena 1 komponenta ali ustrezno poimenovane 3 komponente stališč	2 točki
	poimenovana in opredeljena 1 komponenta ali ustrezno poimenovani 2 komponenti stališč	1 točka

RAZUMEVANJE IN UPORABA:**Primeri:**

- spoznavna (kognitivna): **npr.** mladostnik veliko ve o slikarjih; tehniki slikanja; najpomembnejših delih v obdobju impresionizma ...
- čustvena (afektivna): **npr.** kaže se v tem, da posameznik uživa ob gledanju slik; ga pomirijo; razveselijo ...
- vedenjska (motivacijska): **npr.** mladostnik obišče razstavo; kupi knjigo o impresionizmu; se udeleži predavanja na to temo ...

4. raven:	z 2 primeroma ponazorjena vsaka od 3 komponent stališč	4 točke
	z 1 primerom ponazorjena vsaka od 3 komponent stališč	3 točke
3. raven:	z 1 primerom ponazorjeni 2 komponenti stališč	2 točki
	z 1 primerom ponazorjena 1 komponenta stališč	1 točka

INTERPRETACIJA IN VREDNOTENJE:**Presoja in pojasnitev vplivov:**

- otrokovi starši cenijo impresionizem; obiskujejo razstave in tako prenašajo svoje stališče na otroka (modelno učenje) ...
- mladostnik skupaj s starši obiskuje razstave in tako pridobiva izkušnje in informacije o impresionizmu (pozitivne ali negativne izkušnje) ...
- mladostnikovi starši visoko vrednotijo umetnost, posebej impresionizem, kar vpliva na vrednotni sistem mladostnika (vrednote v družini) ...
- starši peljejo mladostnika za nagrado za dober uspeh na razstavo, kar lahko podkrepi mladostnikovo zanimanje (podkrepitev zanimanja za umetnost) ...
- veliko slik in literature o umetnosti v domačem okolju oblikuje vrednotni sistem otroka ...
- drugi smiselni odgovori.

6. raven:	presoja in pojasnitev 2 vplivov	4 točke
	presoja 2 vplivov, 1 vpliv pojasnjen	3 točke
5. raven:	presoja in pojasnitev 1 vpliva ali presoja 2 vplivov	2 točki
	presoja 1 vpliva	1 točka

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **dodatne točke** od 1 do 3 v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2004, stran 8.

IZPITNA POLA 3**Strukturirane naloge****1. NALOGA**

A) Značilnosti eksperimenta:

- namerno povzročimo pojav, da ga lahko preučujemo;
- ugotavljamo vzročno-posledične odnose;
- nadzorujemo dejavnike, ki vplivajo na potek;
- lahko ga ponovimo in preverimo rezultate;
- običajno ima eksperimentalno in kontrolno skupino;
- ugotavljamo vpliv neodvisne spremenljivke na odvisno;
- drugi smiselni odgovori.

2. raven:	navedene 3 značilnosti	3 točke
	navedeni 2 značilnosti	2 točki
1. raven:	navedena 1 značilnost	1 točka

B) Pojasnjeni primeri, ko lahko uporabimo le opazovanje, npr.:

- različna čustva, ker se ne morejo pojaviti na ukaz eksperimentatorja ...
- družinsko nasilje, ker ga nismo upravičeni sprožiti zaradi raziskovalnih namenov ...
- preučevanje vpliva neugodnih razmer na učenje ali na razvoj otroka, ker je to lahko neetično ...
- drugi smiselni odgovori s pojasnitvijo po presoji ocenjevalcev.

OPOMBA: Upoštevajo se primeri introspektivnega in ekstraspektivnega opazovanja.

4. raven:	ustrezno pojasnjeni 3 primeri	4 točke
	ustrezno pojasnjena 2 primera	3 točke
3. raven:	ustrezno pojasnjen 1 primer ali 2 primera brez pojasnitve	2 točki
	1 primer brez pojasnitve ali splošna pojasnitev	1 točka

OPOMBA: Če se primeri nanašajo na isto pojasnitev, je pojasnitev lahko napisana samo enkrat.

C)**Presoja pomanjkljivosti**, ki bi jih lahko napravili pri izvedbi eksperimenta, **s pojasnitvijo, npr.:**

- umetno povzročena situacija, ker vseh situacij ni možno umetno povzročiti ...
- spremeni se vedenje, ker sodelujoči vedo, da sodelujejo v eksperimentu in se bolj potrudijo ...
- premajhen vzorec, ker so posplošitve na osnovi takega vzorca neustrezne in neupravičene ...
- ne kontrolirajo vseh dejavnikov, ker bolezen preizkušancev, temperatura ... lahko vplivajo na rezultate ...
- neustrezno izenačevanje kontrolne in eksperimentalne skupine, ker so primerjave neizenačenih skupin neupravičene ...
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalcev.

6. raven:	2 presoji s pojasnitvama	4 točke
	2 presoji z 1 pojasnitvijo	3 točke
5. raven:	1 presoja s pojasnitvijo ali 2 presoji brez pojasnitve	2 točki
	1 presoja	1 točka

2. NALOGA

A) Poimenovanje: strategija postopne analize**Opis:**

- cilj skušamo doseči postopoma, skozi posamezne korake;
- pri vsakem koraku (vmesnem cilju) preverjamo, koliko smo še oddaljeni od cilja, se odločamo, kaj moramo še narediti;
- zanjo je značilno načrtovanje in postavljanje hipotez;
- koraki so odvisni od predvidevanja ...

2. raven: pravilno poimenovanje in opis 2 značilnosti strategije 3 točke

1. raven: pravilno poimenovanje in opis 1 značilnosti strategije 2 točki

pravilno poimenovanje **ali** opis 1 značilnosti strategije 1 točka

B) Primerjava strategij:

strategija poskusov in napak:	strategija vpogleda:
• rešitev problema je posledica poskusov in napak oz. ugibanja, kakšno pot naj uberemo do cilja	• rešitev problema je posledica nenadne povezave elementov problemske situacije
• do rešitve pridemo bolj ali manj naključno, ponovitve zato zahtevajo nove poskuse	• do rešitve pridemo, ker smo nenadoma dobili vpogled v problemsko situacijo, zato ponovitve izvedemo brez poskušanja
• strategijo običajno uporabljamo pri reševanju zaprtih problemov	• strategijo običajno uporabljamo pri reševanju odprtih problemov
• transfer oziroma prenos znanja je slab	• transfer oziroma prenos znanja je dober
• drugi smiselni odgovori	• drugi smiselni odgovori

OPOMBA: Za ustrezno primerjavo je dovolj 1 primerjava med strategijama.

Ponazoritev strategije na primeru:

- **poskusi in napake, npr.:** med delom nam 'zamrzne' računalnik, zato poskušamo rešiti, kar se rešiti da, čeprav o delovanju računalnikov ne vemo veliko: nastali problem torej rešujemo z ugibanjem, brez načrtovanja, npr. pomikamo miško gor in dol po podlagi, udarimo po monitorju, pritiskamo po različnih tipkah ..., dokler naključno ne pritisnemo prave kombinacije tipk ...
- **vpogled, npr.:** dijak mora v kateri koli umetniški obliki zapisati svoj pogled na ljubezen, vendar se mu 'prava' ideja kljub prebiranju ljubezenske poezije, kratkih zgodb in esejev ne utrne, nekega dne pa se ob pobiranju pošte iz nabiralnika nenadoma domisli, da bi lahko svoje pojmovanje ljubezni zapisal v obliki pisem med zaljubljenecema ...

4. raven: ustrežna primerjava in s primeri ponazorjeni obe strategiji 3–4 točke

OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti primera.
Kvalitetnejši je primer, ki ponazarja več značilnosti posamezne strategije reševanja problemov.

3. raven: ustrežna primerjava **ali** s primeri ponazorjeni obe strategiji **ali** opis obeh strategij 2 točki

opis 1 strategije **ali** s primerom ponazorjena 1 strategija 1 točka

OPOMBA: Če kandidat napačno prepozna strategijo v odgovoru A) in v odgovoru B) navede drugi dve strategiji, se odgovor upošteva.

C) Presoje s pojasnitvami:

	pozitiven vpliv	negativen vpliv
motivacija	za reševanje problemov moramo biti motivirani; motivi spodbujajo, usmerjajo in vzdržujejo mišljenje; še posebej pomembna je notranja motivacija ...	zelo močna motivacija in interes lahko popačita proces reševanja problema, saj za rešitev sprejmemo nekaj, kar ustreza našim željam in ambicijam ...
čustva	šibka pozitivna čustva spodbujajo, usmerjajo in vzdržujejo mišljenje, npr. če smo dobro razpoloženi, se bomo lažje lotili reševanja zahtevnega problema ...	močna in neprijetna čustva zavirajo mišljenje, saj nas preveč vzburi, da bi se lahko zbrali; čustva sprožajo neustrezne misli; čustva, npr. močan strah, lahko blokirajo mišljenje ...
znanje	znanje in predhodne izkušnje olajšujejo reševanje problemov; strokovnjaki npr. rešujejo probleme hitreje in bolj načrtno od laikov ...	znanje lahko reševanje problemov tudi omejuje, saj povzroča fiksacije v mišljenju; to velja predvsem za odprte probleme, kjer se lahko zaradi predznanja pojavi fiksacija metode ali funkcije ...

6. raven: presoja in pojasnitev pozitivnega in negativnega vpliva za vsak dejavnik 4 točke

presoja vseh 3 dejavnikov, pri 2 dejavnikih pojasnjeni obe vrsti vplivov 3 točke

5. raven: presoja vseh 3 dejavnikov, pri 1 dejavniku pojasnjeni obe vrsti vplivov 2 točki

presoja vseh 3 dejavnikov, za vsak dejavnik pojasnjena 1 vrsta vpliva 1 točka

3. NALOGA

- A) Poimenovanje čustva**, ki se je pojavilo pri Andražu: jeza.
- Opredelevanje** čustva glede na:
- **vrednost:** neprijetno (negativno, neugodno) čustvo
 - **sestavljeno:** enostavno (osnovno) čustvo
- 2. raven:** ustrezno poimenovanje čustva in obe opredelitvi 3 točke
- 1. raven:** ustrezno poimenovanje čustva in ena opredelitev 2 točki
ustrezno poimenovanje čustva 1 točka
- B) Značilnosti afekta:**
- močno čustveno stanje
 - kratkotrajno čustveno stanje
 - zmanjšana kritičnost in razsodnost mišljenja in ravnanja
- Spremenjena situacija** mora izražati bes (srd).
- OPOMBA: Situacija je ustrezno predstavljena, če opis vedenja vsebuje najmanj 2 značilnosti afekta, **npr.:** kričanje, v trenutku zgubljen nadzor nad čustvi, nasilno zapiranje ali tiščanje vrat ...
- 4. raven:** pojasnitev afekta s 3 značilnostmi in ustrezno predstavljena situacija 4 točke
pojasnitev afekta z 2 značilnostma in ustrezno predstavljena situacija 3 točke
- 3. raven:** pojasnitev afekta z 2 značilnostma in slabše predstavljena situacija **ali** ustrezno predstavljena situacija 2 točki
pojasnitev afekta z 2 značilnostma **ali** slabše predstavljena situacija 1 točka
- C) Presoja** pomena čustev v medsebojnih odnosih **z utemeljitvami, npr.:**
- informacija drugim ljudem: **npr.** na osnovi čustvenih izrazov in vedenja neke osebe drugi ljudje lažje uravnavajo svoje vedenje v odnosu do te osebe ...
 - vzdrževanje dobrih odnosov: **npr.** doživljanje in izražanje pozitivnih čustev povečuje priljubljenost in sprejetost med ljudmi ...
 - poslabšanje odnosov: **npr.** izbruh jeze lahko užali sogovornika in če se mu povzročitelj ne opraviči, se odnos med njima poslabša ...
 - sočustvovanje: **npr.** ljudem pokažemo razumevanje do njihovih čustev ...
 - zaščita: **npr.** če opazimo, da je nekdo hudo jezen, se lahko pravočasno umaknemo ...
 - drugi smiselni odgovori.
- OPOMBA: Upošteva se tudi smiselno navajanje funkcij čustev z ustrezno utemeljitvijo; upošteva se tudi navajanje čustvene zrelosti z ustrezno utemeljitvijo.
- 6. raven:** 3 presoje z ustreznimi utemeljitvami 4 točke
2 presoji z ustreznima utemeljitvama 3 točke
- 5. raven:** 2 presoji in 1 utemeljitev 2 točki
2 presoji 1 točka